

Η «Κάτω Βουλή» των Συναθροίσεων

«...Γιατί το κάθε άρθρο του συντάγματος περιέχει την ίδια του την αντίθεση, τη δική του άνω και κάτω βουλή, δηλαδή στη γενική φράση την ελευθερία και στη σημείωση του περιθωρίου την κατάργηση της ελευθερίας...».

Η παραπάνω φράση, διατυπωμένη από τον Καρλ Μαρξ στο βιβλίο του *Η 18η Brumaire του Λουδοβίκου Βοναπάρτη*, του οποίου το μεγαλύτερο μέρος γράφτηκε έως τον Φεβρουάριο 1852, περιέχει μία από τις σημαντικότερες κρίσεις για την επίφαση και τη σχετικότητα των αστικών συνταγματικών ελευθεριών.

Η Άνω και Κάτω Βουλή του Συντάγματος

Σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 1 του ισχύοντος Συντάγματος:

1. Οι Έλληνες έχουν το δικαίωμα να συνέρχονται ήσυχα και χωρίς όπλα.

Αλλά σύμφωνα με την παράγραφο (2):

2. Μόνο στις δημόσιες υπαίθριες συναθροίσεις μπορεί να παρίσταται η αστυνομία. Οι υπαίθριες συναθροίσεις μπορούν να απαγορευτούν με αιτιολογημένη απόφαση της αστυνομικής αρχής, γενικά αν εξαιτίας τους επίκειται σοβαρός κίνδυνος για τη δημόσια ασφάλεια, σε ορισμένη δε περιοχή, αν απειλείται σοβαρή διατάραξη της κοινωνικοοικονομικής ζωής, όπως ο νόμος ορίζει.

Ακόμη, σύμφωνα με το άρθρο 25:

1. Τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συ-

νόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους. Όλα τα κρατικά όργανα υποχρεούνται να διασφαλίζουν την ανεμπόδιστη και αποτελεσματική άσκηση τους. Τα δικαιώματα αυτά ισχύουν και στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών, στις οποίες προσιδιάζουν.

Αλλά παρακάτω:

Οι κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν κατά το Σύνταγμα να επιβληθούν στα δικαιώματα αυτά πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από το νόμο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας.

1. Η αναγνώριση και η προστασία των θεμελιωδών και απαράγραπτων δικαιωμάτων του ανθρώπου από την Πολιτεία αποβλέπει στην πραγμάτωση της κοινωνικής προόδου μέσα σε ελευθερία και δικαιοσύνη.

Αλλά ακόμη, βεβαίως:

3. Η καταχρηστική άσκηση δικαιώματος δεν επιτρέπεται.

Ήδη, οι άνω και κάτω βουλές των συνταγματικών διατάξεων γίνονται διακριτές.

Και η Κάτω Βουλή των Νόμων: «Συναθροίσεις» και «Συγκεντρώσεις»

Κατ' αρχήν με ασαφή κριτήρια επιχειρείται η απόσπαση μιας κατηγορίας συναθροίσεων από την συνταγματική προστασία. Πρόκειται για τις «συγκεντρώσεις», που σε αντίθεση με τις συναθροίσεις, θεωρούνται οι συρροές προσώπων, που γίνονται τυχαία και χωρίς προσυνεννόηση.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 129 του Π.Δ. 141/1991 «Αρμοδιότητες οργάνων και υπηρεσιακές ενέργειες του προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και θέματα οργάνωσης Υπηρεσιών»

129. Έννοια και διακρίσεις συναθροίσεων και συγκεντρώσεων.

1. Συνάθροιση θεωρείται η συγκέντρωση πολλών ατόμων για τον ίδιο σκοπό, μετά από προηγούμενη συνεννόηση, για τη λήψη απόφασης και κοινή ενέργεια.
2. Συγκέντρωση θεωρείται η μάλλον συμπτωματική και χωρίς προηγούμενη συνεννόηση συρροή πολλών προσώπων στο ίδιο μέρος, για σκοπούς διαφορετικούς απ' αυτούς της συνάθροισης, όπως είναι η ψυχαγωγία, η παρακολούθηση θρησκευτικών τελετών ή αθλητικών εκδηλώσεων, η εμπορία κ.λπ.
3. Οι συναθροίσεις διακρίνονται σε δημόσιες και ιδιωτικές.

- α. Δημόσιες είναι οι συναθροίσεις στις οποίες μπορεί να συμμετέχει ελεύθερα οποιοσδήποτε ή στις οποίες καλούνται να συμμετέχουν ορισμένες κατηγορίες προσώπων, χωρίς να προσκαλούνται ατομικά και διακρίνονται σε
- (1) Δημόσιες συναθροίσεις στο ύπαιθρο, όταν γίνονται σε ανοικτό και μη περιτοιχισμένο χώρο.
 - (2) Δημόσιες συναθροίσεις σε κλειστό χώρο, όταν γίνονται σε οποιοδήποτε κλειστό ή απλώς περιτοιχισμένο χώρο, όπως είναι ένα κατάστημα ή ένα περιφραγμένο γήπεδο.
- β. Ιδιωτικές και οι συναθροίσεις που γίνονται σε κλειστό χώρο και στις οποίες μπορούν να προσέρχονται μόνο ατομικά προσκαλούμενα πρόσωπα.
4. Οι συγκεντρώσεις, ανάλογα με το σκοπό για τον οποίο πραγματοποιούνται, διακρίνονται σε ψυχαγωγικές, θρησκευτικές, αθλητικές, επαγγελματικές κ.λπ

Αρμόδια φυσικά για την εκτίμηση του χαρακτήρα της «συρροής προσώπων» ως συνάθροισης ή συγκέντρωσης, ο ορισμός των οποίων διατυπώνεται, όπως βλέπουμε, σε ένα αστυνομικό νομοθέτημα που δεν αποτελεί καν νόμο, και την κατάταξή της σε μία από τις παραπάνω κατηγορίες δεν είναι παρά η εποπτεύουσα αστυνομική δύναμη, η οποία στον ταχύτατο δυνατό χρόνο δικαιούται να αποφασίζει να την εξαιρεί από την συνταγματική προστασία και να την αντιμετωπίζει ως παράνομη.

Και τούτο διότι σύμφωνα με το άρθρο 131 παρ. 2 Π.Δ. 141/1991:

Η πραγματοποίηση συγκεντρώσεων δεν προστατεύεται από το Σύνταγμα και επομένως επιτρέπεται η απαγόρευσή τους από την Αστυνομία, τόσο προληπτικά όσο και κατασταλτικά, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για κάθε συγκέντρωση.

Συναθροίσεις και Αστυνομία

Αρμόδια για την εκτίμηση του χαρακτήρα, της επικινδυνότητας των δημοσίων συναθροίσεων, την απαγόρευσή τους, την εποπτεία και εν τέλει την διάλυσή τους είναι η Αστυνομία.

Οι σχετικές εξουσίες των αστυνομικών δυνάμεων παρέχονται από τις διατάξεις των άρθρων 129-133 Π.Δ. 141/1991, 8 ν. 2800/2000 και ν. 3169/2003 περί οπλοφορίας των αστυνομικών.

Με το άρθρο 131 Π.Δ. 141/1991 παρέχεται στην αστυνομία η εξουσία προληπτικής απαγόρευσης συνάθροισης με αιτιολογημένη απόφαση του αρμόδιου Αστυνομικού Διευθυντή, αν εξαιτίας τους επίκειται σοβαρός κίνδυνος για τη δημόσια ασφάλεια ή απειλείται σοβαρή διατάραξη της κοινωνικοοικονομικής ζωής.

Αλλά και στις επιτρεπτές δημόσιες συναθροίσεις, η αστυνομία μπορεί να «παρίσταται». Σύμφωνα με το άρθρο 130 παρ. 3 Π.Δ. 141/1991:

3. *Παράσταση της Αστυνομίας στις δημόσιες συναθροίσεις σε ανοικτό χώρο: Στις συναθροίσεις αυτές η Ελληνική Αστυνομία παρίσταται και λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα τάξης, ασφάλειας και τροχαίας για την προστασία της συνάθροισης και των συναθροιζομένων (!!!) από οποιαδήποτε προσβολή, την ανεμπόδιστη άσκηση του συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος να συνέρχονται ήσυχα και χωρίς όπλα, την πρόληψη εκτροπής των συναθροιζομένων σε παράνομες και την αποτροπή διατάραξης της κοινωνικοοικονομικής ζωής, στο βαθμό που αυτή δεν είναι απαραίτητη για την πραγματοποίηση της συνάθροισης.*

Απαγόρευση – Διάλυση Συναθροίσεων

Οι προϋποθέσεις νόμιμης διεξαγωγής, γνωστοποίησης, έγκρισης, απαγόρευσης και διάλυσης των συναθροίσεων διέπονται από δύο χουντικά νομοθετήματα, Ν.Δ. 794/1971 και το Β.Δ. 269/1972 που ισχύουν ακόμη.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 3 Ν.Δ. 797/1971:

4. *Ο πρόεδρος της δημοσίας συναθροίσεως υποχρεούται να γνωστοποιήσει εγγράφως ταύτην εις την αστυνομικήν αρχήν του τόπου, εν τω οποίω η συνάθροισις μέλλει να πραγματοποιηθή, τεσσαράκοντα οκτώ τουλάχιστον ώρας προ της ώρας της πραγματοποίησώς της.*
5. *Η έγγραφος γνωστοποίησις της δημοσίας συναθροίσεως επιδίδεται εις την αρμοδίαν αστυνομικήν αρχήν επί αποδείξει βεβαιούση την ημερομηνίαν και ώραν επιδόσεως και δέον να περιλαμβάνη:*
 - α) *Το ονοματεπώνυμον και την διεύθυνσιν του προέδρου της συναθροίσεως και πάντων των κατά την παράγραφον 3 υπευθύνων προσώπων.*
 - β) *Την ημερομηνίαν και ώραν της συναθροίσεως.*
 - γ) *Τον ακριβή τόπον, εις τον η συνάθροισις μέλλει να πραγματοποιηθή ή εν περιπτώσει κινουμένης συναθροίσεως (πορείας) την αφετηρίαν, το τέρμα και την διαδρομήν, την οποίαν αύτη θα ακολουθήση, και*
 - δ) *Τον ειδικόν σκοπόν της συναθροίσεως.*

Ενώ σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 6:

6. *Οι ορισθέντες ομιληταί, εν τη δημοσία συναθροίσει, οφείλουν να μη προκαλούν διά των λόγων των την επιχείρησιν πράξεων αξιοποιώνων, στασιαστικών και εν γένει πράξεων βιαιότητας. Εις τους αυτούς όρους υπόκεινται και τα χρησιμοποιούμενα παντός είδους συνθήματα.*

Συνάθροιση, η οποία διεξάγεται ακόμη και χωρίς να υποβληθεί στους απαιτούμενους τύπους για τη προηγούμενη έγκρισή της εκ μέρους της αστυνομικής αρχής, εφόσον δεν έχει απαγορευθεί και δεν έχει κοινοποιηθεί η απαγόρευσή της οκτώ (8) ώρες πριν τη πραγματοποίησή της θεωρείται ως μη απαγορευθείσα (άρθρο 6 παρ. 5 Ν.Δ. 794/1971), ενώ στη περίπτωση κατά την οποία συντρέχει προϋπόθεση διάλυσης δημόσιας συνάθροισης, στις περιπτώσεις που καθορίζονται από το άρθρο 7 του Ν.Δ. 794/1971, η αστυνομική αρχή προσκαλεί τους εκπροσώπους των συναθροιζομένων, ανακοινώνει στον πρόεδρο ή σε μέλος της οργανωτικής επιτροπής ή στους μετέχοντες τους λόγους για τους οποίους δεν επιτρέπεται να πραγματοποιηθεί ή να συνεχιστεί η συνάθροιση και προσκαλεί με κάθε πρόσφορο μέσο τρεις (3) φορές τους μετέχοντες να απομακρυνθούν.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 3 Ν.Δ. 797/1971:

Άρθρον 7: Λόγοι δι' ους επιτρέπεται η διάλυσις δημοσίων συναθροίσεων.

1. Η αστυνομική αρχή δύναται να διαλύση δημοσίαν, κατά το παρόν Νομοθετικόν Διάταγμα, συνάθροισιν εις τας ακόλουθους και μόνον περιπτώσεις:
 - α) Εάν ο διοργανώσας την δημοσίαν συνάθροισιν, ή μέλος της οργανωτικής αυτής επιτροπής ή τις των ορισθέντων ομιλητών, εμπίπτει εις τινα των περιπτώσεων των διατάξεων του άρθρου 2 του παρόντος.
 - β) Εάν η δημοσία συνάθροισις δεν εγνωστοποιήθη προσηκόντως, κατά τα οριζόμενα εν παραγράφοις 4 και 5 του άρθρου 3 του παρόντος, ή εάν πραγματοποιήται κατά παράβασιν ουσιωδών όρων της γενομένης γνωστοποιήσεως.
 - γ) Εάν η δημοσία εν υπαίθρῳ συνάθροισις πραγματοποιήται, καίτοι απαγορευθείσα κατά τα οριζόμενα εν παραγράφοις 1 έως 5 του άρθρου 6 του παρόντος.
 - δ) Εάν η δημοσία συνάθροισις διεξάγεται κατά παράβασιν όρου τινός εκ των οριζομένων εν άρθροις 4, 5 και 6 παράγραφοι 6 έως 9 του παρόντος και
 - ε) Εάν η δημοσία συνάθροισις εξελίσσεται εις βιαιάν ή εκ της συνεχίσεως αυτής προκαλήται άμεσος κίνδυνος της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητος των μετεχόντων ή εάν οι μετέχοντες ταύτης εκτρέπωνται εις αξιοποίνους πράξεις.
2. Εις την περίπτωσιν του εδαφίου δ' της προηγούμενης παραγράφου η αστυνομική αρχή οφείλει προ πάσης ενεργείας να ζητήση από τον πρόεδρον της συναθροίσεως και τα μέλη της οργανωτικής αυτής επιτροπής όπως αποκαταστήσουν την νόμιμον διεξαγωγήν ή άλλως κηρύξουν την λήξιν ταύτης, μόνον δε εν αρνήσει ή αδυναμία τούτων, δικαιούται να προβή εις την διάλυσιν της συναθροίσεως.
3. Ευθύς, ως η αστυνομική αρχή διατάξη την διάλυσιν δημοσίας συναθροίσεως, οι μετέχοντες ταύτης οφείλουν ν' απομακρυνθούν.

Σε περίπτωση δε μη υπακοής αυτών, είναι επιτρεπτή η επέμβαση με οποιοδήποτε προβλεπόμενο νόμιμο μέσο για τη διάλυση της συναθροίσεως.

Για τα τελευταία προβλέπει ο «Κανονισμός Διάλυσης Δημοσίων Συναθροίσεων» (Β.Δ. 269/1972).

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΛΥΣΕΩΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΝΑΘΡΟΙΣΕΩΝ

Άρθρον μόνον.

Συντρεχούσης προϋποθέσεως διαλύσεως δημοσίας συναθροίσεως εις τας υπό του άρθρου 7 του Ν.Δ. 794/1971 καθοριζομένας περιπτώσεις τηρούνται τα ακόλουθα:

α. Η Αστυνομική Αρχή προσκαλεί εις τον τόπον της δημοσίας συναθροίσεως εγκαίρως και εις κατεπειγούσας περιπτώσεις εκτάκτως τους εκπροσώπους της Διοικητικής και Δικαστικής Αρχής, προς τους οποίους ανακοινού ότι συντρέχει νόμιμος περίπτωσης διαλύσεως αυτής. Εν συνεχεία και επί παρουσία των εκπροσώπων τούτων ο εκπρόσωπος της Αστυνομικής Αρχής ανακοινού εις τον Πρόεδρον ή εις μέλος της οργανωτικής επιτροπής ή εις τον ομιλητήν ή εις τους μετέχοντας της συναθροίσεως τους λόγους, δι' ους δεν επιτρέπεται να πραγματοποιηθή ή να συνεχισθή πραγματοποιουμένη η δημοσία συνάθροις, προσκαλεί δε πάντας, είτε δια μεγαφώνου είτε και δια παντός ετέρου προσφόρου μέσου, όπως απομακρυνθούν του τόπου της συναθροίσεως και διαλυθούν ησυχώς, υπομιμνήσκων αυτοίς τας κυρώσεις των άρθρων 9 και 10 του Ν.Δ. 794/1971 και του άρθρου 171 παρ. 2 του Ποινικού Κώδικος. Η πρόσκλησις αύτη επαναλαμβάνεται τρίς.

Ειδικώτερον, εάν η δημοσία συνάθροις διεξάγεται κατά παράβασιν όρου τινός εκ των οριζομένων εν άρθροις 4, 5 και 6 παρ. 6-9 του Ν.Δ. 794/1971, ο εκπρόσωπος της Αστυνομικής Αρχής οφείλει προ πάσης ενεργείας να ζητήση από τον Πρόεδρον της συναθροίσεως και τα μέλη της οργανωτικής αυτής επιτροπής, όπως αποκαταστήσουν την νόμιμον διεξαγωγήν ή άλλως κηρύξουν την λήξιν ταύτης, μόνον δε εν αρνήσει ή αδυναμία τούτων, δικαιούται να προβή εις την διάλυσιν της συναθροίσεως (άρθρον 7 παρ. 1 στοιχ. δ' και 2 Ν.Δ. 794/1971).

β. Εις πάσας τας ανωτέρω περιπτώσεις, εάν μετά την τρίτην πρόσκλησιν οι οργανωταί και οι μετέχοντες της συναθροίσεως δεν υπακούσουν, ο εκπρόσωπος της Αστυνομικής Αρχής, παρουσία των εκπροσώπων της Διοικητικής και Δικαστικής τοιαύτης μετά γνώμην δε αυτών, διατάσσει την διάλυσιν της συναθροίσεως διά της χρήσεως, κατά την κρίσιν του, μετ' εκτίμησιν της καταστάσεως, των προσφόρων προς τον σκοπόν τούτον μέσων, ιδία δε δια της βιαιάς απωθήσεως, του καταιονισμού δι' ύδατος, της αστυνομικής ράβδου ή των υποκοπάνων των όπλων των δακρυογόνων ή ετέρων συναφών μέσων.

Τα άρθρα 9 και 10 του Ν.Δ. 794/1971 προβλέπουν ποινικές κυρώσεις για όσους δεν συμμορφώνονται:

Άρθρον 9.

1. Τα εν παραγράφω 3 του άρθρου 3 του παρόντος αναφερόμενα πρόσωπα τιμωρούνται δια φυλακίσεως τουλάχιστον τριών μηνών και χρηματικής ποινής:
 - α) εάν η δημοσία συνάθροισις πραγματοποιηθή άνευ προηγουμένης γνωστοποιήσεως ή κατά τρόπον διαφέροντα ουσιωδώς του εν τη γνωστοποιήσει διαλαμβανομένου,
 - β) εάν πραγματοποιηθή δημοσία συνάθροισις εν υπαίθρῳ απαγορευθείσα και
 - γ) εάν συνεχίζεται οιαδήποτε δημοσία συνάθροισις, καίτοι διετάχθη η διάλυσις της υπό της Αστυνομίας.
2. Τα αυτά εν τη προηγουμένη παραγράφῳ πρόσωπα τιμωρούνται δια φυλακίσεως τουλάχιστον ενός μηνός και χρηματικής ποινής :
 - α) εάν, διαρκούσης της δημοσίας συναθροίσεως, δεν εκπληρούν τας εν παραγράφῳ 4 του άρθρου 4 του παρόντος υποχρεώσεις των,
 - β) εάν αρνούνται να συμμορφωθούν πρὸς την κατά την παράγραφον 2 του άρθρου 7 πρόσκλησιν της Αστυνομίας και
 - γ) εάν η δημοσία εν υπαίθρῳ συνάθροισις τελείται κατά παράβασιν των οριζομένων εν παραγράφοις 6 έως 9 του άρθρου 6 του παρόντος.
3. Οι εν δημοσία συναθροίσει ομιληταί, παραβαίνοντες τα εν παραγράφῳ 5 του άρθρου 4 του παρόντος ειδικάς υποχρεώσεις των, τιμωρούνται δια φυλακίσεως τουλάχιστον ενός μηνός και χρηματικής ποινής.

Άρθρον 10. Ποινική ευθύνη των διαταρασσόντων δημοσίαν συνάθροισιν.

Επιφυλασσομένων των διατάξεων των άρθρων 170, 171, και 189 του Ποινικού Κώδικος, τιμωρείται διά φυλακίσεως μέχρι ενός έτους και χρηματικής ποινής μέχρι δέκα χιλιάδων (10.000) δραχμών:

- α) ο, επί σκοπῷ παρεμποδίσεως ή διαλύσεως ή ματαιώσεως της πραγματοποιήσεως δημοσίας συναθροίσεως, διαταράσσων ταύτην διά βίας ή απειλής ή καθ' οιονδήποτε άλλον τρόπον,
- β) ο προβάλλων, καθ' οιονδήποτε τρόπον, εν δημοσία συναθροίσει συνθήματα ξένα προς τον σκοπόν αυτής και
- γ) ο αρνούμενος να συμμορφωθή προς τας διαταγάς ή υποδείξεις της Αστυνομικής Αρχής ή του προέδρου ή των μελών της οργανωτικής επιτροπής της συναθροίσεως.

Ενώ και με το άρθρο 171 ποινικοποιείται, με τον τίτλο «Θρασύτης κατά της αρχής», η συμμετοχή σε απαγορευμένη συνάθροιση. Σύμφωνα και με αυτό:

Άρθρο 171. – Θρασύτητα κατά της αρχής.

1. Όποιος μετέχει σε δημόσια συνάθροιση στο ύπαιθρο που απαγορεύτηκε νόμιμα από την αρμόδια αρχή τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι έξι μηνών ή με χρηματική ποινή.
2. Όταν πλήθος συγκεντρωμένο στο ύπαιθρο κληθεί νόμιμα από τον αρμόδιο πολιτικό ή στρατιωτικό υπάλληλο να διαλυθεί, καθένας από τους συγκεντρωμένους που δεν απομακρύνεται από τη συνάθροιση μετά την τρίτη πρόσκληση τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή με χρηματική ποινή.

Συναθροίσεις και Κάμερες

Η χρήση συστημάτων οπτικής και ηχητικής παρακολούθησης ξεκίνησε επίσημα την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων 2004. Μετά τη λήξη τους τέθηκε το ζήτημα της έκτασης της μετέπειτα χρήσης τους.

Η απόφαση 63/21.11.2004 Α.Π.Δ.Π.Χ. (και άλλες συναφείς) επέτρεψε τη λειτουργία ως τις 24.5.2005, 293 συστημάτων παρακολούθησης (καμερών) CCTV και 49 της Γ.Α.Δ.Α. υπό όρους:

- 1) Χρήση μόνο για διαχείριση της κυκλοφορίας, όχι άλλους σκοπούς.
- 2) Όχι εγκατάσταση σε χώρους συνάθροισης κυρίως πεζών και μικρής κυκλοφορίας οχημάτων.
- 3) Όχι καταγραφή εικόνων σε ιδιωτικούς χώρους.
- 4) Όχι καταγραφή ήχου.
- 5) Όχι καταγραφή διαδηλώσεων, εκδηλώσεων κλπ και γενικά παύση λειτουργίας των καμερών, όταν διακόπτεται η κυκλοφορία οχημάτων στο σημείο που είναι τοποθετημένες.
- 6) Όχι διαβίβαση δεδομένων σε τρίτους πλην Τροχαίας.
- 7) Καταστροφή δεδομένων μετά από επτά ημέρες.
- 8) Σήμανση προς γνώση των πολιτών ότι εισέρχονται σε χώρο βιντεοσκόπησης.

Επίσης, αποφασίστηκε η αφαίρεση 32 παράνομων κατά την κρίση της Α.Π.Δ.Π.Χ. καμερών που η απόφαση εξατομικεύει και υποδεικνύει. Ενώ επιτάσσεται ο υπεύθυνος επεξεργασίας (Δ/νση Τροχαίας) να υποβάλει στην Α.Π.Δ.Π.Χ. προς έγκριση την τελική θέση του συστήματος επεξεργασίας, την τελική του διαμόρφωση και κώδικα δεοντολογίας σχετικά με την προστασία των δεδομένων που λαμβάνονται.

Είναι ακόμη γνωστό ότι η Α.Π.Δ.Π.Χ. έχει επανειλημμένα καταγγείλει την υπέρβαση των παραπάνω περιορισμών από την ΕΛ.ΑΣ. και την απροκάλυπτη παρακολούθηση και καταγραφή διαδηλώσεων και έχει επιβάλει ακόμη και πρόστιμο 3.000 Ευρώ.

Αλλά ενώ αναμένεται η έκδοση της απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας σε προσφυγή του Υπουργείου δημόσιας Τάξης εναντίον της απόφασης της Α.Π.Δ.Π.Χ., ο Εισαγγελέας Αρείου Πάγου έσπευσε με τη γνωμοδότηση 14/2007 να προκαταλάβει την κρίση του ΣτΕ και να χαρακτηρίσει νόμιμη της λειτουργία τους στη διάρκεια των διαδηλώσεων και να δώσει σχετική οδηγία σε όλες τις εισαγγελικές αρχές της χώρας.

Ίσως το επόμενο βήμα να είναι και η ευθεία νομιμοποίηση της κεκαλυμμένης αστυνομικής δράσης, με τη μορφή της «ανακριτικής διείσδυσης», εκδηλώσεις της οποίας επίσης κατά καιρούς έχουν καταγραφεί σε διαδηλώσεις.

Συναθροίσεις και Χημικός Πόλεμος

Η αρχή της αναλογικότητας που σύμφωνα με το Σύνταγμα διέπει τους περιορισμούς που ο νομοθέτης δικαιούται να θεσπίζει στην άσκηση των δικαιωμάτων, πνίγεται τα τελευταία χρόνια συχνά μέσα στην αιθάλη των όπλων χημικού πολέμου, που χρησιμοποιεί η ΕΛ.ΑΣ.

Τα δακρυγόνα, σύμφωνα με την απόφαση 18/12.3.1991 του Κεντρικού Συμβουλίου Υγείας, θεωρούνται ανεπιφύλακτα ως όπλα, αφού «όλα τα δακρυγόνα περιέχουν ουσίες που μπορούν να προκαλέσουν μικρές η μεγάλες βλάβες της υγείας».

Η χρήση χημικών όπλων διέπεται από τους όρους της Συνθήκης της Γενεύης του 1925, της απόφασης Ο.Η.Ε. 2603/1969 και Συμφωνίας Παρισιού 1993, οι οποίες την απαγορεύουν και ιδιαίτερα απαγορεύουν τη χρήση των ουσιών CS και CN, που περιέχονται σε αυτά.

Παρά ταύτα, η χρήση τους γίνεται συχνά αναίτια, προληπτικά, εκτεταμένα, παρά την παραπάνω απαγόρευση και χωρίς τα κριτήρια και τις προϋποθέσεις χρήσης όπλων που προβλέπονται από το ν. 3169/2003.

Ακόμη αν και προφανής σκοπός της χρήσης δακρυγόνων είναι η διάλυση των συναθροίσεων στις οποίες χρησιμοποιούνται, η χρήση τους γίνεται πάντοτε αιφνιδιαστικά και χωρίς την τήρηση των διατυπώσεων πρόσκλησης για διάλυση της συνάθροισης που προβλέπεται (βλ. παραπάνω).

Την περασμένη χρονική περίοδο έγινε συνεχής χρήση στα εκπαιδευτικά συλλαλητήρια, η οποία οδήγησε σε πολλούς τραυματισμούς διαδηλωτών. Ορισμένοι από αυτούς έχουν ασκήσει αγωγή χρηματικής ικανοποίησης κατά του Ελληνικού Δημοσίου, στηριζόμενη στην παράνομη πράξη των οργάνων του Δημοσίου (άρθρα 105, 106 Εισ.Ν.Α.Κ.)

Αποτέλεσμα της εκτεταμένης χρήσης είναι εκτός από την καταστολή της συγκεκριμένης διαδήλωσης, την πρόσκληση σωματικής βλάβης και την άμεση προσβολή του δικαιώματος στην συνάθροιση, η πρόκληση φόβου σε κάθε υποψήφιο διαδηλωτή ότι θα αντιμετωπίσει και τον χημικό πόλεμο.

Συναθροίσεις και Συλλογική Ευθύνη

Η συμμετοχή σε συνάθροιση είναι ικανή για να στοιχειοθετήσει αξιόποινη συμπεριφορά, αφού σύμφωνα με το άρθρο 189 Π.Κ.:

Άρθρο 189. – Διατάραξη της κοινής ειρήνης.

1. Όποιος συμμετέχει σε δημόσια συνάθροιση πλήθους που με ενωμένες τις δυνάμεις διαπράττει βιαιοπραγίες εναντίον προσώπων ή πραγμάτων ή εισβάλλει παράνομα σε ξένα σπίτια, κατοικίες ή άλλα ακίνητα κτήματα τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών.
2. Οι υποκινητές και εκείνοι που εκτέλεσαν βιαιοπραγίες τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών.
3. Οι ποινές αυτές επιβάλλονται αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

Έτσι, χωρίς να απαιτείται εξατομικευμένη πράξη συμμετοχής στις βιαιοπραγίες κατά προσώπων ή πραγμάτων ή εισβολής σε ξένα σπίτια, η συμμετοχή και μόνο σε δημόσια συνάθροιση τιμωρείται, ενώ όταν συντρέχει και εξατομικευμένη πράξη, τότε η ποινική ευθύνη του δράστη αναβαθμίζεται με το βάπτισμα του «υποκινητή».

Ενώ ο επικουρικός χαρακτηρισμός της διάταξης από την παράγραφο (3), δηλαδή η εφαρμογή της, όταν ο κατηγορούμενος δεν τιμωρείται βαρύτερα για την ίδια πράξη με άλλη διάταξη, υποδηλώνει τη σκοπιμότητά της και τον φρονηματικό της χαρακτήρα.

Έτσι, η φρονηματική διάταξη της Π.Κ. 189 παραμένει πάντα στον Ποινικό Κώδικα ως το αναντικατάστατο μέσο εφαρμογής της συλλογικής ευθύνης στις συλλήψεις διαδηλωτών και δεν λείπει από κανένα σχετικό κατηγορητήριο. Συμβάλλει έτσι στην αποτροπή από τη συμμετοχή σε συναθροίσεις, αφού είναι γνωστό ότι μόνη αυτή είναι ικανή να προκαλέσει ποινικές περιπέτειες.

Συναθροίσεις και Δαιμονοποίηση

Η αντιπαράθεση του δικαιώματος των συναθροίσεων με το δικαίωμα των λοιπών πολιτών να απολαμβάνουν την ησυχία των οδοστρωμάτων και ιδίως των εμπορών να μην διαταράσσεται η συνεχής πρόσβαση των καταναλωτών στα καταστήματά τους, υπήρξε ανέκαθεν το βασικότερο επικοινωνιακό όπλο εναντίον τους.

Η διάκριση των διαδηλώσεων ανάμεσα στις αιτίες που προξενούν διαταραχή της ομαλής ζωής της πόλης και ενέχονται για όλα τα κακά της κυκλοφορίας και του εμπορίου, έχει γίνει επιστήμη στις ημέρες της τηλεοπτικής δημοκρατίας.

Η ιδιωτική ζωή προτάσσεται της δημόσιας και οι ιδεολογικοί μηχανισμοί αντιμετωπίζουν τις διαδηλώσεις ως μέσον πρόκλησης ταραχής και επεισοδίων, παρά

ως κοινωνική και πολιτική διαμαρτυρία. Διαμορφώνεται αντιπαλότητα και αντίπαθεια της κοινής γνώμης για τις διαδηλώσεις.

Οι διαδηλώσεις προβάλλονται τηλεοπτικά ως είδηση διαταραχής, ιδίως όταν περιέχουν μικρά ή μεγάλα επεισόδια. Ποτέ σχεδόν για το ζήτημα με βάση το οποίο διεξάγονται. Ο φόβος του μικρονοικοκύρη, η μικροαστική ενόχληση, ο λαϊκισμός και τελικά η δημιουργία κλίματος ανοχής των νομοθετικών περιορισμών, νομιμοποίησης της αστυνομικής καταστολής και εχθρότητας για τους εκάστοτε ταράξιες των δρόμων αποτελούν τα μέσα με τα οποία η σημερινή ποικιλόμορφη εξουσία επιχειρεί να απαξιώσει τις διαδηλώσεις και τους διαδηλωτές.

Κατά την προεκλογική περίοδο των τελευταίων δημοτικών εκλογών (Οκτώβριος 2006), ίσως και λόγω έλλειψης ζητημάτων αντιπαράθεσης μεταξύ των δύο μεγαλύτερων υποψήφιων στον Δήμο Αθήνας, αναδείχθηκε ως ένα από τα μείζονα θέματα που κυριάρχησαν στην προεκλογική συζήτηση αυτό του περιορισμού των συναθροίσεων, για το οποίο οι δύο μεγάλοι συνδυασμοί εξέφρασαν ταυτόσημες απόψεις. Διοργανωτές των σχετικών συζητήσεων υπήρξαν φορείς του εμπορικού κόσμου.

Η παρακώλυση συγκοινωνιών (Π.Κ. 292) και η διατάραξη κυκλοφορίας (Π.Κ. 431) αποτελούν κλασικές διατάξεις αντιπαράθεσης ανάμεσα στα συγκρουόμενα δικαιώματα και συμπληρώνουν την ποινική τυποποίηση της μετατροπής των συναθροίσεων σε αδίκημα.

Σύμφωνα με το άρθρο 292. – παρακώλυση συγκοινωνιών:

1. Όποιος με πρόθεση παρεμποδίζει τη λειτουργία κοινόχρηστης εγκατάστασης που εξυπηρετεί τη συγκοινωνία και ιδίως σιδηροδρόμου, αεροπλάνου, λεωφορείου, ταχυδρομείου, τηλεγράφου ή τηλεφώνου που προορίζονται για κοινή χρήση τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών.
2. Αν η πράξη τελέστηκε από αμέλεια, επιβάλλεται φυλάκιση μέχρι έξι μηνών.

Ενώ σύμφωνα με το άρθρο άρθρο 431 - διατάραξη κυκλοφορίας.

Όποιος παρεμποδίζει χωρίς δικαίωμα την κυκλοφορία σε τόπους κοινής χρήσης στη στεριά ή στα ύδατα ή με οποιονδήποτε τρόπο διαταράσσει ή θέτει σε κίνδυνο την ασφάλεια της τιμωρείται με πρόστιμο ή με κράτηση μέχρι δύο μηνών, αν άλλη διάταξη δεν τιμωρεί βαρύτερα την πράξη αυτή.

Συναθροίσεις και Δικαστήρια

Η νομιμότητα απαγορεύσεων των συναθροίσεων συνήθως κρίνεται από τα ποινικά δικαστήρια, παρεμπιπτόντως στα πλαίσια δικών σχετικά με αδικήματα θρασύτητας κατά της αρχής και στάσης (Π.Κ. 170, 171).

Ο ίδιος ο χώρος των δικαστηρίων έχει αποτελέσει συχνά πεδίο ισχυρής αστυνομοκρατίας, που έχει προκαλέσει δυσφορία ακόμη και σε υπαλλήλους στη διάρκεια πολιτικών δικών, ενώ σε συναθροίσεις προς συμπαράσταση δικαζομένων διαδηλωτών έγινε χρήση δακρυγόνων μέσα στην αυλή των δικαστηρίων.

Προσωρινή δικαστική προστασία κατά της απαγόρευσης δημόσιας συνάθροισης, αν και θεωρητικά προβλέπεται, στην πράξη γίνεται ανέφικτη λόγω της στενότητας του χρόνου ανάμεσα στην απαγόρευση και στην πραγματοποίηση της συνάθροισης.

Μία από τις ελάχιστες σχετικές αποφάσεις είναι εκείνη του ΣτΕ 633/1999 (Επιτροπή Αναστολών), με την οποία απορρίφθηκε η αίτηση αναστολής εκτέλεσης της απόφασης του Γενικού Αστυνομικού Διευθυντή Αττικής, που απαγόρευε τη δημόσια υπαίθρια συνάθροιση ή πορεία οργανωμένων ομάδων στον Αερολιμένα Αθηνών και σε συγκεκριμένες οδούς στο κέντρο της Αθήνας, για λόγους προστασίας της δημόσιας ασφάλειας, καθόσον την ημερομηνία που αυτές θα ελάμβαναν χώρα, είχε προγραμματιστεί επίσημη επίσκεψη στην Ελλάδα του Προέδρου των Η.Π.Α. Κλίντον και απειλούνταν σοβαρός κίνδυνος για τη ζωή και σωματική ακεραιότητα του ξένου επισήμου και των μελών της αποστολής του, ο οποίος κίνδυνος δεν μπορούσε να αποτραπεί αλλιώς.

Η Άνω και Κάτω Βουλή του Κινήματος

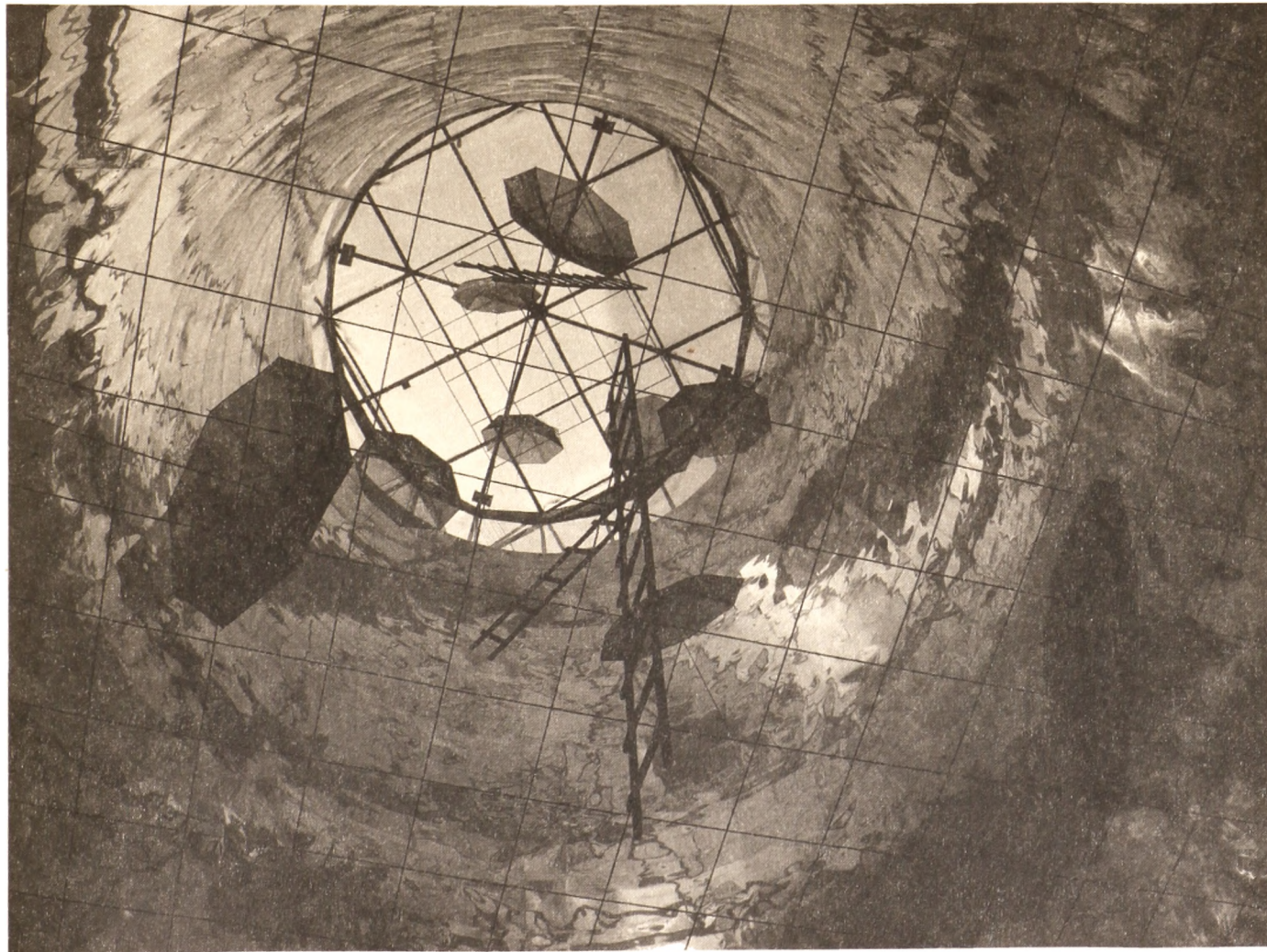
Πράγματι και τα συντάγματα και οι νόμοι έγιναν όχι για να υπηρετούν «το κοινωνικό σύνολο», αλλά για να διατυπώνουν τους κανόνες άσκησης εξουσίας εκείνων που κυβερνούν. Οι νόμοι υπηρετούν την αστική τάξη και όχι το λαό, και για αυτό σημασία δεν έχει τόσο η θέσπιση και διατύπωση σε κάποια συνταγματικά κείμενα ορισμένων ωραίων λέξεων και φράσεων. Και είναι προφανές ότι η άρχουσα τάξη δεν είναι ο καταλληλότερος εγγυητής των ελευθεριών που κατά καιρούς αναγκάζεται να θεσπίσει.

Στην σημερινή συγκυρία, μάλιστα, η διεθνοποίηση του δικαίου στα πλαίσια των κρατικών ενώσεων και οργανισμών κάθε άλλο παρά δεν συμβάλλει στην εξάπλωση του νομικού πολιτισμού, όπως υπόσχονταν οι ιθύνουσες τάξεις των χωρών αυτών. Αντίθετα, το δίκαιο διεθνοποιείται προκειμένου όχι να διευρυνθεί κάθε θετικό κεκτημένο δικαιωμάτων και ελευθεριών από την μία χώρα στην άλλη, αλλά για να περιοριστεί και να αποικοδομηθεί το κάθε εσωτερικό σύστημα νομικού πολιτισμού, να ανατραπούν οι δημοκρατικές κατακτήσεις και, τελικά, να υπάρξει ενοποίηση του ουσιαστικού και δικονομικού ποινικού δικαίου στο χαμηλότερο δυνατό επίπεδο της έλλειψης σεβασμού στοιχειωδών δικαιωμάτων. Το άλλοθι της τρομοκρατίας δείχνει ακόμη αρκετά ισχυρό, όσο μπορεί να κυριαρχεί

ιδεολογικά και πολιτικά, για να νομιμοποιεί στη συνείδηση των μαζών αυτή την αποικοδόμηση.

Η κατάκτηση της διατύπωσης της άνω βουλής δεν σημαίνει την ταυτόχρονη κατάργηση της κάτω όταν η εξουσία, και όχι μόνο η κυβερνητική, αλλά και η δικαστική, που είναι αρμόδια για την εκτίμηση, ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων υπηρετεί την κάτω βουλή.

Εκείνο που κάνει τη διαφορά είναι η συνεχής πολιτική και κοινωνική πίεση για τη μεταβολή του συσχετισμού των δυνάμεων και για την εφαρμογή στην πράξη των δικαιωμάτων τα οποία προβλέπονται από το σύνταγμα. Για τη νικηφόρα αναμέτρηση των δυνάμεων της «άνω βουλής» ενάντια σε εκείνες της «κάτω».

Γιώργος Ζογγολόπουλος, Αίθριο μετρό Συντάγματος, 1999.

Γιώργος Ζογγολόπουλος, *Φακοί*, 1978, φωτ. Η. Γεωργούλας.